

שירים דור'לשוניים

פרי אסון אמור, אסון מושר

1. אפרים לוצאטו: מצבת קבורת פלוני אלמוני
(עברית ואיטלקית בשפה אחת)

Ah! l'uom	הָלוֹם
misero é	מִי זֶה רוֹאֶה
Se notte, e di,	שְׁנוֹת אֵיֶדִי,
pene e lai,	פְּנֵה אֵלֵי;
ohime!	אוּ מָה!
Suol cibar.	שְׂאוֹל שִׁבֵּר.
Chi nasce muor;	כִּינָה שְׁמֵר;
animàti,	אַנִּי מְתִי;
A voi giammai	אַבּוֹי! יָמִי
Avvenga mal	אַוֹן עֲמַל,
Ah! che passo!	הָהָ כִּי פֶסּוֹ!

מתוך הספר "אלה בני הנעורים", יצא לאור (בפעם השנייה) על ידי מאיר הלוי לעטעריס, וינה, פרנץ אבלן פון שמיט, 1839, עמ' 42. תרגום מילולי של האיטלקית: "אה! האדם / אומלל הוא / אם לילה ויום, / ייסורים וטרדות – / אוי לי! – / הם לחם חוקו. / מי שנולד ימות; / נשמות, / אֶתְכֵן לְעוֹלָם / אין פוקרת הרעה. / אהה! איזה צעד!"

2. ר' יהודה אריה ממודינה: קינה שמור

אֹצֵר בּו	כִּי פֶס	אֹי מָה	קִינָה שְׁמֹר
אֶל צֵלוֹ	אוֹר דִּין	עֵלוֹם כּוֹסִי	כָּל טוֹב
בּו	דְּבָר	מֹשֶׁה יָקָר	מֹשֶׁה מוֹרִי
הוּא זֶה לוֹ	יוֹם כְּפוֹר	אוֹן	שֵׁם תּוֹשִׁיָה
אֲשֶׁר בּו	שָׁן צָרִי	מֵיטֵב יָמָיו	כָּלָה
יִרְפָּה לוֹ	אֵין בָּא	מְוֹת רַע	יִחְרִיב אִם
יָמֵינוּ	צֵל עוֹבֵר	בְּיָם קָל	סְפִינָה
שְׁמָנוּ.	וְשֵׁם	יִלְךְ שְׁבִי	הַלוֹם

Chi nasce muor: Oime, che pass' acerbo!
 Colto vien l' huom, cosi ordin' il Cielo,
 Mose mori, Mose gia car de verbo.
 Santo sia ogn' huom, con puro zelo.
 Ch' alla meta, gia mai senza riserbo
 Arriv' huom, ma vedran in cangiar pelo
 Se fin habbiam, ch' al Cielo vero ameno
 Va l' huomo va, se viva assai se meno

יצירה דו-לשונית עברית-איטלקית זו נכתבה ככל הנראה בשנת שמ"ד (1584) לזכר רבו של המחבר, ר' משה באסולה מלרוקה. המחבר היה בן שלוש-עשרה בעת שכתב את הקינה. הסוגה נקראת "שמינית", "אטטאווא", כלומר, אוטבה רימה: המשקל הוא האנדקסילָבו, החרוזה נקבית בתבנית א'ב'א'ב'א'ב'ג'ג'. מתוך הספר "דיואן לר' יהודה אריה ממודינה", יצא לאור (בפעם הראשונה) בצירוף מבוא והערות מאת ד"ר שמעון ברנשטיין, עם הקדמה והערות מאת פרופ' ישראל דוידזון, פילדלפיה, הוצאת הרפוס העברי של חברת ההוצאה היהודית באמריקה, תרצ"ב, עמ' 51-52. תרגום האיטלקית (תירגם משה דוד קאסטו, באותו ספר עצמו): "כל הנולד ימות: אוי לי! מה מר צעד זה! / כל איש נקטף, כך ציוו מן השמים, / משה מת; אין עוד מילה בפי משה: / כל איש יהי קדוש, בכוונה טהורה! / כי למטרתו לא יגיע בלי ספק / שום איש, אולם יראה בהשתנות גורלו. / כי יש תקווה לאחרינו, כי לשמים ולעונג האמתי / יעלה האיש, אם ירבו ואם ימעטו שנות חייו." תודה לעמינרב דיקמן על סיועו.

3. גלעד צוקרמן: לבי דואב

Libido, Eva,	לְבִי דּוֹאֵב,
esce da	הֵאֵשׁ עֲרָה.
Nicolet,	אֲנִי קוֹלֵט
che tale dá:	קִטְע לְדָה
animelle,	אֲנִי מִילָא
animali,	אֲנִי מָה לִּי?
pedali,	פֶּה דֵל לִי,
regali. Matteotti	רְגַע לִי מִטָּה אוֹתִי
pone gabinetto da Roma.	פוֹנָה גָבִי גִטּוֹ דְרוֹמָה;
Mó tira la carrozzella da galeotto	מוֹתִיר הֶלָה כֶּר אוֹ צָלַע דָּג. גְּלָה אוֹתוֹ!
Domani, Anna, vai a scuola!	דּוֹמָנִי: עֲנָה הִיא אֶסְכּוֹלָה,
Scemo villano maresciallo	שְׂמוֹכִילָה, נֹאמֵר, רִשְׁע. לֹא
stamani me lo diceva	סָתָם אֲנִי מְלוֹדִי. שְׁבַע!
a colpo sicuro.	הַכֵּל פֶּה סְקוֹר אוֹ
C'è marinaio a bordo, e allora?	שְׂמָא רָנָה רוֹאָה בּוֹר דּוֹאָה עַל אוֹרָה?
Alla nave, ballerina	אֶלְלָה נַע וְ... בָּא לְרָנָה,
(i tacchi belli armoniosi funesti)	אֶתָה קִבֵּל לִי אֶרְמוֹן, יוֹסִיפוֹן. אֶסְתִּי
lascia borsa nera,	לְשָׂה בּוֹר שְׂנֵא רַע;
bozza locale, sambe, ossa...	בוֹצָה לֹא כָלָה סַם בְּעוֹשָׂה
Ero in culo alla	הִרוֹאִין – כְּלוֹ "אֶלְלָה".
balena!	כָּלָה נָא!
Gabbia di matti!	גָּבִי ... עָדִי ... מִתִּי!
Miracolo:	מִי רַע קוֹלוֹ?
alti crani.	אֵל תְּקִרְאֲנִי
Amor di miele	הַמוֹרְרִים, מִי אֶלָה?
annulla pere.	עֲנוּ לְפָרָא!
Amarti coll'anemone	אֶמְרָתִי: קוֹל, עֲנָה! מוֹנָה
alpina e	עַל פִּי נָאָה.

col core a pezzi... Vattene,
primipara primitiva
da mozzarella,
col cane!
Sacchi, no! Ho capito
apologo reale d'oro.
Calda attenzion
ha cambiato la reazion!!!

קול קור־עֶפֶה צֹה טָנָא
פְּרִי מִפְּרָה, פְּרִי מִטְּבָעָה:
דָם אוֹצֵר אֱלֹה.
קול קָנָא:
"סִכְּנִינו אוֹ פִּיתוּ,
אָפוּ לֹא גוֹרֵעַ לְדוּרוֹ."
קל דַּעַת, אֵין צִיּוֹן;
הָקָם – בִּיאָתוֹ לָרַע, צִיּוֹן!

תרגום מילולי של האיטלקית: "ליבירו, אָוֹה, / יוצא מ־ / ניקולֶט / שנותנת את הדברים הבאים: / קרביים, / בעלי־חיים, / פְּדֻלִים, / מתנות. / מְטָאוֹטִי (מנהיג סוציאליסטי איטלקי, נרצח על ידי הפשיסטים בשנת 1924) / מניח בית־שימוש מרומא. / עתה מושך הוא מריצה של אסיר. / מחר, אָנָה, לכי לבית־הספר! / פְּקֵד טיפש גס־רוח / אמר לי זאת הבוקר, / כפגיעה בול. / יש מֶלַח על הסיפון, אז מה? / בספינה, בלרינה / (הסוליות היפות, מלאות־החן, הדואבות) / זונחת תיק שחור, / תרשים מקומי, סמבה, עצמות... / הייתי עכוזו של / הלווייתן [=הצלחת!]) / כלוב של מטורפים! / נֶס: / גולגולות גבוהות. / אהבת־דבש / מבטלת אגסים. / לאהוב אותך עם כלנית / אלפינית ו־ / עם לב מנותץ... / לכי לך, / מִכְּפִירָה פרימיטיבית / בסגנון מוצָרְלָה, / עם פְּלָבִי! / שְׁקִים, לא! הבנתי / מְשֵׁל מלכותי זהוב. / תשומת־לב חמה / המירה את התגובה!"

4. דורי מנור: אפיטף למשורר

L'eau avare, l'eau qui l'a	לא עבר, לא כלה
Pris à son amour,	פרי אסון אמור,
A son mouchard.	אסון מושר.
Quant à elle,	כאן תהל
Il a talé,	הלת עליה,
Il a talé nos chairs —	הלת עליה נושר:
Ni dans les corps	נדון לקר
(Ô lames cassées!),	(עולם, פסה!)
Ni dans les mottes:	נדון למות
A quarts!	עקר.

תרגום מילולי של הצרפתית: "מים קמצנים / המים אשר / נטלו אותו מעם
אהבתו, / מעם המוסר (המלשין) שלו. / על פיהם (אם להסתמך עליהם), / הוא
כתש, / הוא כתש את בשרנו — / לא בתוך הגופים / (הו, משברים מנותצים!),
/ אף לא ברגבים / (כי אם) לרבעים." השיר לקוח מהספר "מעוט", הוצאת
"הקיבוץ המאוחד", סדרת ריתמוס, 2000.

